

Ustawa
z dnia.....
o państwowych instytutach naukowych

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1

1. Państwowy instytut naukowy, jest państwową osobą prawną, utworzoną do prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz realizacji innych zadań należących do szczególnie istotnych obszarów polityki naukowej państwa.
2. Państwowy instytut naukowy, na zasadzie wyłączności, używa w nazwie określenia „Państwowy Instytut Naukowy”.

Art. 2

1. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw nauki, zwanego dalej „Ministrem”, w drodze rozporządzenia, tworzy państwowy instytut naukowy, jeżeli zaistnieje potrzeba realizacji badań naukowych i prac rozwojowych oraz zadań służących rozwojowi wiedzy, techniki i innowacyjności w dziedzinie o strategicznym znaczeniu dla gospodarki, ochrony zdrowia lub innych obszarów życia społecznego, określając:
 - 1) nazwę i siedzibę;
 - 2) szczegółowe zadania;
 - 3) organizację i tryb działania organów państwowego instytutu naukowego.
2. Rada Ministrów wyposaża państwowy instytut naukowy w mienie i środki niezbędne do realizacji jego zadań.

3. Państwowy instytut naukowy może być tworzony poprzez przekształcenie jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 9 lit. b i c ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390, z późn. zm.¹⁾).
4. Osobowość prawną jednostek naukowych wchodzących w skład państwowego instytutu naukowego ustaje w dniu wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.
5. Przydzielone państwowemu instytutowi naukowemu składniki majątkowe stają się jego własnością.
6. Uprawnienia i obowiązki jednostek naukowych przekształconych w państwowy instytut naukowy, wynikające z decyzji administracyjnych, przechodzą na państwowy instytut naukowy.
7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, dokonuje likwidacji państwowego instytutu naukowego, na wniosek ministra właściwego do spraw nauki, jeżeli ustała potrzeba realizacji wyznaczonych dla niego zadań lub gdy państwowy instytut naukowy nie wykonuje tych zadań należycie, wskazując sposób i tryb rozporządzenia jego mieniem.

Art. 3

1. Rejestr państwowych instytutów naukowych, zwany dalej „rejestrem” prowadzi Minister.
2. Rejestr jest jawny. Każdy ma prawo wglądu do danych zawartych w rejestrze.
3. Minister właściwy do spraw nauki określi w drodze rozporządzenia sposób prowadzenia rejestru, uwzględniając dane, jakie musi zawierać, tryb dokonywania wpisów i zmian w rejestrze oraz tryb udostępniania danych zawartych w rejestrze.

Art. 4

1. Państwowy instytut naukowy realizuje zadania, o których mowa w art. 2 ust. 1, w szczególności poprzez:
 - 1) prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych;
 - 2) realizację programów wieloletnich, ustanawianych na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.²⁾);

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 85, poz. 727 i Nr 179, poz. 1484 oraz z 2007 r. Nr 115, poz. 795.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1420, z 2006 r. Nr 45, poz. 319, Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1217 i 1218, Nr 187, poz. 1381, Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 88, poz. 587.

- 3) udział w realizacji międzynarodowych programów i projektów badawczych;
 - 4) realizację programów i innych zadań badawczych zleconych przez ministra;
 - 5) podejmowanie działań na rzecz komercjalizacji wyników prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz ich transferu do gospodarki.
2. Do zadań państwowego instytutu naukowego należy również wspieranie rozwoju kadry naukowej oraz budowa, utrzymanie i modernizacja własnej infrastruktury badawczej.
3. W celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych państwowy instytut naukowy może zawierać umowy z podmiotami gospodarczymi.
4. Państwowy instytut naukowy może podejmować działalność gospodarczą w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

Art. 5

1. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku prac lub zadań realizowanych przez państwowy instytut naukowy, prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa do rejestracji wzoru przemysłowego przysługuje państwowemu instytutowi naukowemu, o ile umowa na ich wykonanie nie stanowi inaczej.
2. Państwowy instytut naukowy może udostępnić wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych nieodpłatnie, jeżeli przemawia za tym interes publiczny i umowa na ich wykonanie nie stanowi inaczej.

Rozdział 2

Organy państwowego instytutu naukowego

Art. 6

Organami państwowego instytutu naukowego są:

- 1) dyrektor;
- 2) rada naukowa;
- 3) rada nadzorcza.

Art. 7

1. Dyrektor kieruje działalnością państwowego instytutu naukowego oraz reprezentuje go na zewnątrz.

2. Dyrektor odpowiada za gospodarkę finansową oraz wyniki działalności państwowego instytutu naukowego.

3. Do zadań dyrektora należy w szczególności:

- 1) ustalanie planów działalności państwowego instytutu naukowego;
- 2) podejmowanie decyzji w sprawach związanych z realizacją zadań państwowego instytutu naukowego, w tym z organizowaniem badań naukowych i prac rozwojowych;
- 3) zarządzanie mieniem państwowego instytutu naukowego;
- 4) realizowanie polityki kadrowej.

Art. 8

1. Dyrektor jest powoływany na okres 5 lat przez Ministra spośród dwóch kandydatów wyłonionych w drodze konkursu przez radę nadzorczą państwowego instytutu naukowego.

2. Kandydatem na dyrektora państwowego instytutu naukowego może być osoba, która:

- 1) posiada wykształcenie wyższe oraz co najmniej 5 letnie doświadczenie w zarządzaniu badaniami naukowymi, w kraju lub zagranicą;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) cieszy się nieposzlakowaną opinią;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

3. Dyrektorem państwowego instytutu naukowego może być osoba nie posiadająca obywatelstwa polskiego.

4. Ta sama osoba może pełnić funkcję dyrektora najwyżej przez dwie kadencje.

5. Zastępcę dyrektora powołuje i odwołuje rada nadzorczą państwowego instytutu naukowego na wniosek dyrektora. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do kandydata na zastępcę dyrektora państwowego instytutu naukowego.

6. Pierwszego dyrektora państwowego instytutu naukowego powołuje Minister na rok, bez zachowania trybu określonego w ust. 1.

7. Wynagrodzenie i pozostałe warunki zatrudnienia dyrektora i jego zastępcy ustala rada nadzorczą państwowego instytutu naukowego, biorąc pod uwagę w szczególności przedmiot i zakres zadań realizowanych przez państwowy instytut naukowy oraz ocenę ich pracy.

Art. 9

Minister odwołuje dyrektora na wniosek rady nadzorczej lub w przypadku:

- 1) złożenia przez niego rezygnacji;

- 2) utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek długotrwałej choroby, trwającej co najmniej 6 miesięcy;
- 3) nieprawidłowego wykonywania zadań;
- 4) zaprzestania spełniania jednego z wymagań, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 2-4.

Art. 10

1. Rada naukowa jest organem doradczym dyrektora w sprawach dotyczących działalności badawczej i rozwojowej państwowego instytutu naukowego.
2. Członków rady naukowej, w liczbie nie większej niż 11 osób, w tym co najmniej 2 osoby reprezentujące zagraniczne środowisko naukowe, powołuje i odwołuje Minister spośród kandydatów wskazanych przez dyrektora państwowego instytutu naukowego, posiadających znaczący dorobek naukowy w określonej dziedzinie lub dziedzinach nauki.
3. Członkiem rady naukowej nie może być osoba zatrudniona w państwowym instytucie naukowym lub realizująca inne zadania na rzecz tego instytutu.
4. Pierwszą radę naukową powołuje Minister nie później niż przed upływem 6 miesięcy od utworzenia państwowego instytutu naukowego.
5. Kadencja rady trwa 4 lata.
6. Pracami rady kieruje przewodniczący wybierany przez radę spośród jej członków.
7. Tryb działalności rady naukowej oraz wyboru przewodniczącego określa regulamin ustanowiony przez radę.
8. Minister może odwołać członka rady w trakcie trwania kadencji:
 - 1) na jego wniosek;
 - 2) w razie utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków;
 - 3) w przypadku niewypełnienia bądź nienależytego wypełniania przez niego obowiązków.

Art. 11

1. Do zadań rady naukowej państwowego instytutu naukowego należy:
 - 1) opiniowanie przedstawionych przez dyrektora programów badań naukowych i prac rozwojowych;
 - 2) ocena realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
 - 3) przedstawianie propozycji dotyczących działalności instytutu;
 - 4) opiniowanie sprawozdania dyrektora z wykonania zadań.

2. W celu wykonania swoich zadań rada ma prawo wglądu do odpowiednich dokumentów państwowego instytutu naukowego. Dyrektor jest obowiązany udzielić radzie wyjaśnień i informacji niezbędnych do realizacji jej zadań.

Art. 12

1. Rada nadzorcza jest organem sprawującym kontrolę nad działalnością państwowego instytutu naukowego i dyrektora w zakresie:

- 1) zarządzania mieniem instytutu;
- 2) bieżącej gospodarki finansowej;
- 3) realizacji zadań dotyczących użytkowania i rozbudowy infrastruktury badawczej oraz innych składników majątku.

2. Rada nadzorcza opiniuje roczne sprawozdania finansowe państwowego instytutu naukowego oraz sprawozdania z realizacji zadań, o których mowa w ust. 1.

3. Członków rady nadzorczej, w liczbie nie większej niż 7 osób, powołuje Minister na okres 4 lat spośród osób posiadających znaczące doświadczenie w zarządzaniu badaniami naukowymi lub przedsięwzięciami gospodarczymi.

4. Pierwszą radę nadzorczą powołuje Minister nie później niż przed upływem 6 miesięcy od utworzenia państwowego instytutu naukowego.

5. Minister właściwy do spraw nauki określi w drodze rozporządzenia szczególne zadania, uprawnienia i organizację pracy rady nadzorczej, biorąc pod uwagę prawidłowe sprawowanie kontroli nad działalnością państwowego instytutu naukowego i dyrektora.

Rozdział 3

Gospodarka finansowa państwowego instytutu naukowego

Art. 13

Państwowy instytut naukowy pokrywa koszty swojej działalności z uzyskiwanych przychodów, w tym:

- 1) z dotacji podmiotowej przyznawanej, zgodnie z odrębnymi przepisami, przez Ministra ze środków budżetu państwa na naukę;
- 2) z dotacji na realizację zadań zleconych przez Ministra;

- 3) ze środków uzyskiwanych, na podstawie odrębnych przepisów, na realizację krajowych i międzynarodowych programów oraz projektów badawczych i rozwojowych;
- 4) z działalności badawczo-rozwojowej zlecanej przez inne podmioty;
- 5) z komercjalizacji wyników prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych;
- 6) spadków i darowizn.

Art. 14

1. Podstawą gospodarki finansowej państwowego instytutu naukowego jest roczny plan finansowy, ustalany przez dyrektora na okres roku obrotowego.
2. Minister właściwy do spraw nauki, określi w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady prowadzenia gospodarki finansowej instytutu, z uwzględnieniem zasad sporządzania planu rzeczowo-finansowego oraz zasad rozliczania kosztów.

Rozdział 4

Nadzór nad działalnością państwowego instytutu naukowego

Art. 15

1. Minister sprawuje nadzór nad działalnością państwowego instytutu naukowego oraz pracą dyrektora z punktu widzenia legalności, gospodarności i rzetelności.
2. W ramach nadzoru Minister w szczególności:
 - 1) uchyla sprzeczne z prawem decyzje dyrektora;
 - 2) rozpatruje roczne sprawozdania dyrektora z działalności państwowego instytutu naukowego;
 - 3) rozpatruje opinie rady naukowej i rady nadzorczej o działalności państwowego instytutu naukowego.
3. W razie stwierdzenia naruszenia prawa lub niegospodarności w działalności państwowego instytutu naukowego Minister może odwołać dyrektora lub skrócić kadencję rady naukowej lub rady nadzorczej tego instytutu.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

Art. 16

W ustawie z dnia 25 lipca 1885 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 33, poz. 388, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. 1. Jednostka badawczo-rozwojowa może być przekształcona w państwowy instytut naukowy na zasadach określonych w ustawie z dnia o państwowych instytutach naukowych (Dz. U. Nr, poz.).

2. Wykreślenie jednostki badawczo-rozwojowej z Krajowego Rejestru Sądowego następuje na wniosek państwowego instytutu naukowego powstałego w wyniku przekształcenia jednostki. Wniosek powinien zostać złożony w terminie 7 dni od wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przekształcenia.”.

Art. 17

W ustawie z dnia 25 kwietnia 1997 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 75, poz. 469, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Art. 41. Likwidacja instytutu może polegać na:

- 1) przekształceniu instytutu w placówkę naukową Akademii nie mającą osobowości prawnej;
- 2) przekształceniu instytutu w państwowy instytut naukowy, na zasadach określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia o państwowych instytutach naukowych (Dz. U. z 2007 r. Nr ..., poz....);
- 3) przejściu przez inny instytut lub instytuty Akademii, za zgodą dyrektora instytutu przejmującego;
- 4) całkowitym zakończeniu działalności instytutu.”;

2) w art. 42:

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1683, Nr 240, poz. 2052, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390, z 2005 r. Nr 164, poz. 1365, Nr 179, poz. 1484, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i poz. 711 oraz z 2007 r. Nr 134, poz. 934.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 141, poz. 943, z 1999 r. Nr 49, poz. 484, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 71 i Nr 164, poz. 1365.

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku określonym w art. 41 pkt 2 prawa i zobowiązania likwidowanego instytutu przejmuje państwowy instytut naukowy utworzony w wyniku przekształcenia.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku określonym w art. 42 pkt 3 prawa i zobowiązania likwidowanego instytutu przejmuje instytut lub instytuty przejmujące, w zakresie określonym w uchwale o jego likwidacji.”.

Art. 18

W ustawie z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 9 w lit g kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. h) w brzmieniu:

„h) państwowe instytuty naukowe.”;

2) w art. 3 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jednostkom naukowym określonym w art. 2 pkt 9:

a) na prowadzenie działalności statutowej, o której mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1 i 3;

b) na inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych;”.

Art. 19

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.